

จัด ก.ม.

พิสูจน์สิทธิป้องกันรุกป่า

ภาการเกษตรกับการบุกรุกป่าดูเหมือนจะมีคู่กันมานาน จึงไม่แปลกที่ในปัจจุบัน

ยังมีสินค้าเกษตรหลายชนิดอยู่ในเขตป่าและอุทยานแห่งชาติ แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องฝ่ายรัฐจะอนุโลมให้พื้นที่ดังกล่าวสามารถใช้เป็นที่ทำกินได้อย่างถูกต้อง บางส่วนมีการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินในรูปของ สปก.4-01 และบางส่วนไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่มีการเรียกเก็บภาษีบำรุงท้องที่หรือ ภ.ท.บ. 5 เป็นต้น

เชวง ไชยหลาก ผู้อำนวยการสำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า ระบุว่า การบุกรุกป่าเพื่อใช้เป็นพื้นที่ภาคการเกษตรมีมานานมากกว่าชีวิตของมนุษย์คนหนึ่ง ทั้งนี้เพราะภาคการเกษตรเป็นพื้นฐานอาชีพหลัก และการดำรงชีวิตของมนุษย์ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำเป็นต้องมีพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก ซึ่งป่าไม้เป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ ไม่มีเจ้าของเข้าไปดูแลอย่างใกล้ชิด การเข้าแผ้วถางป่า เพื่อใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูกจึงทำได้ง่าย

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการบุกรุกป่า

มากขึ้นมีทั้งจากนโยบายภาครัฐ การเข้าไปสนับสนุนของผู้ประกอบการขนาดใหญ่ และราคาสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีจูงใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น และเกิดลัทธิเอาอย่าง กลายเป็นพื้นที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทั้ง ข้าว ข้าวโพด ยางพารา มันสำปะหลัง เป็นต้น

ตัวอย่างเช่นกรณีการบุกรุกพื้นที่ของยางพารา ปัจจุบันมีมากถึง 4 ล้านไร่ กระจายอยู่ทั่วไป ที่มากที่สุด คือ ภาคใต้ ซึ่งเป็นผลมาจากราคาสินค้าที่สูงจูงใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่ แต่หากวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งแล้ว จะเห็นว่ารัฐบาลให้การสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่นี้ปลูกยางพาราให้ทั้งเงินและพันธุ์ จนกลายเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก ต่อมามีการส่งเสริมให้ปลูกในพื้นที่อื่น ๆ ทั้งอีสานและเหนือ เมื่อพื้นที่ปลูกมากขึ้นผลผลิตที่ออกสู่ตลาดก็มากขึ้นตาม ราคาจึงปรับตัวลดลงเกิดการเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลืออย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้พืชที่มีการบุกรุกป่าที่เห็นชัดเจนอีกชนิดหนึ่งคือข้าวโพด ที่เกิดจากการส่งเสริมของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรและอาหารรายใหญ่ของประเทศ โดยเข้าไปสนับสนุนพันธุ์ ความรู้เทคโนโลยีการปลูก รวมทั้งปัจจัยการผลิตอื่น ๆ

โดยเฉพาะกับกลุ่มชาวเขา จะเห็นได้ที่ อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลก็ไม่สามารถเข้าไปแก้ไขปัญหาได้

“กรมป่าไม้มีหน้าที่ดูแลรักษาป่าได้พยายามที่จะฟื้นฟูพื้นที่เหล่านี้ให้กลับเป็นป่าได้อย่างสมบูรณ์ แต่เมื่อการบุกรุกเกิดขึ้นแล้ว พบว่าน้อยมากที่จะดำเนินการได้สำเร็จ”

ดังนั้นจึงต้องมอบพื้นที่เหล่านี้ให้หน่วยราชการอื่นดูแล เช่นสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) หรืออนุญาตให้เกษตรกรสามารถใช้เป็นที่ทำกินได้

เชวง ย้ำถึงปัญหาว่า การทวงคืนพื้นที่ที่ถูกบุกรุกจะใช้เวลานาน เพราะ

ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นพื้นที่ที่เกษตรกรอยู่เดิม เป็นที่ดินของปู่ย่า ตายายตามที่เกษตรกรอ้างหรือไม่ หากพิสูจน์ได้จริงก็จะให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิให้เลย

แต่เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกเพิ่มเติม คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 30 มิ.ย. 2541 เห็นชอบหลักการมาตรการ และแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ และให้ดำเนินการต่อไปได้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ โดยให้กรมป่าไม้

ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ด้านการป้องกันควบคุม การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการ ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างมีระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

“ตามมติ ครม. ดังกล่าว กรมป่าไม้มีอำนาจเร่งรัดพิสูจน์สิทธิสำรวจการ

ถือครองพื้นที่ป่าไม้ โดยจะทำการตรวจพิสูจน์และรับรองสิทธิให้ราษฎร ตามหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนด ผู้ที่พิสูจน์ได้จะมีการครอบครองพื้นที่ก่อนหน้าวันที่ 30 มิ.ย. 41 กรมป่าไม้จะพิจารณาให้สามารถทำกินหรือครอบครองที่ดินได้ แต่หากพิสูจน์ว่ามีการบุกรุกเพิ่มขึ้น กรมป่าไม้จะดำเนินการตามกฎหมายทันที”

การจัดการผู้บุกรุกด้วยข้อกฎหมายนั้น เขวง ย้ำว่าเป็นเพียงบทลงโทษผู้กระทำความผิด แต่ไม่สามารถยับยั้งการบุกรุกได้อย่างเบ็ดเสร็จ ดังนั้นกรมป่าไม้จึงรักษาป่าควบคู่กับการจัดการป่าชุมชน สร้างจิตสำนึกให้คนในพื้นที่รักป่า ให้เกิดความหวงแหนและใช้ป่าให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ซึ่งตอนนี้ชาวบ้านในพื้นที่เริ่มรู้ว่าควรจะต้องทำอะไรบ้าง และเพียงพอใช้ในครัวเรือนเท่านั้น ส่วนคนนอกพื้นที่ห้ามเข้ามาใช้ประโยชน์ในป่า ยกเว้นจะได้รับอนุญาตจากกรมการในพื้นที่

“แนวทางของป่าไม้ชุมชน ถือว่าได้ผล จะเห็นได้จากคดีการฟ้องร้องในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการตรวจสอบพื้นที่บุกรุกสามารถ ทำได้ละเอียดมากขึ้นจากภาพถ่ายทางอากาศ แทนการลาดตระเวนของเจ้าหน้าที่ในอดีต อย่างไรก็ตามกรมป่าไม้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป โดยเกษตรกรจะใช้พื้นที่ปลูกพืชที่มีราคาแพงแทนพืชอื่นที่ปลูกอยู่เดิม แต่ไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น”

ขณะที่เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร อภิชาติ จงสกุล เสริมถึงการบุกรุกป่าว่า ปัจจุบันปรับตัวลดลงอย่างมาก เนื่องจากกฎหมายของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเข้มงวดมากขึ้น การตรวจสอบพื้นที่ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถระบุการบุกรุกของเกษตรกรได้อย่างชัดเจน ทั้งหมดได้ส่งผลให้การบุกรุกพื้นที่ภาคการเกษตรเปลี่ยนแปลงไปเป็นการบุกรุกกันเอง เช่นข้าวโพดบุกรุกพื้นที่มันสำปะหลัง อ้อยรุกพื้นที่มันสำปะหลัง ข้าว ตามราคาปรับตัวที่สูงขึ้น

ในส่วนของข้าวโพด ที่มีราคาตลาดเฉลี่ย 7.60 บาทต่ออีโกลรัม จากปีที่ผ่าน ๆ มาเกษตรกรเคยได้รับราคาสูงถึง 11-12 บาทต่ออีโกลรัม ดังนั้นจึงเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือหนุน เมื่อบริหาระหวังถึงราคาข้าวโพดที่ปรับตัวลดลงนั้น มาจากสหรัฐมีผลผลิตมากเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และเกิดภาวะแล้งจัดผลผลิตมีน้อยราคาปีที่แล้วจึงปรับตัวสูงขึ้น ข้าวโพดของไทยจึงรับอานิสงส์ตามไปด้วย แต่ปีนี้เมื่อราคาข้าวโพดลดลง แต่พื้นที่ปลูกในประเทศยังเท่าเดิม และราคาไม่เป็นไปอย่างที่คิด ทำให้ชาวบ้าน

การบุกรุกพื้นที่ปลูกยางพารามีถึง 4 ล้านไร่ มากที่สุดคือภาคใต้

เรียกร้องเพื่อขอรับการช่วยเหลือโดยอ้างถึงผลผลิตล้นตลาด ซึ่งไม่ถูกต้องนัก

“เมื่อราคาข้าวโพดต่างประเทศปรับตัวลดลงมาก ผู้ประกอบการในประเทศก็หันไปนำเข้า ทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน อีกด้านหนึ่งผู้ประกอบการในประเทศก็รับซื้อข้าวโพดเหล่านี้อยู่แล้ว แต่ราคาจะลดลงเล็กน้อยจากที่เกษตรกรเคยได้รับราคาที่สูงมากต่อเนื่อง 6-7 ปี”

ปัจจัยที่ทำให้
บุกรุกป่ามากขึ้น
มีทั้งจาก
นโยบายภาครัฐ
การเข้าไปสนับสนุน
ของผู้ประกอบการ
ขนาดใหญ่ และ
ราคาสินค้าเกษตร
ที่เพิ่มขึ้นเป็นเหตุ
จูงใจให้เกษตรกร
ขยายพื้นที่
เพาะปลูกมากขึ้น

